

Un passeig per la memòria

Al disc anterior, 'Dies oberts', el sociòleg Rafa Xambó (Algemesí, Ribera Alta) recuperava la seua faceta de músic, que durant anys va alenar només de manera privada. Amb 'Cançons de la memòria trista', confirma que ha tornat per quedar-se.

Amb 7 acústics vas tornar a la música; *Dies oberts* va ser una mena de rodament. Ara t'ha resultat més senzill donar a llum *Cançons de la memòria trista*?

—Fer cançons no és fàcil ni difícil. És generar un estat d'ànim per a compondre i confiar que la feina siga productiva. Moltes vegades treballes amb la millor disposició sense obtenir cap profit. L'estiu següent a la publicació de *Dies oberts* volia dedicar-lo a escriure. Me'l vaig passar abraçat a la guitarra, però res del que vaig fer em va agradar. Ara bé, fruit d'aquest esforç, cap a la tardor, maduraren les primeres cançons. Això sí, més enllà de la composició, el treball d'estudi, de gravació, de producció, amb dos discos a l'esquena sí que m'ha resultat més senzill, perquè ja saps com has de fer per tal que el resultat siga exactament aquell que vols.

—En *Dies oberts* mirava avant. En *Cançons de la memòria trista* fa la vista arrere. Per saber on anem hem de saber primer d'on venim...

—Mire arrere per avançar. *Cançons de la memòria trista* és la reflexió sobre la memòria que és trista, perquè fins i tot dels moments feliços conté l'anhel per allò que ja no tornarà. De fet, la tristesa és una condició de la lucidesa; si no la coneixes, no pots ser feliç. Però alhora el disc és ple de referències al futur.

—Editar un disc pot ser un maldecap. Ara que el Col·lectiu Ovidi Montllor està donant un revulsiu a la música en valencià, creu que la situació canviarà?

—Crec que s'apleguen les circumstàncies per despertar la societat valenciana, que ignorava la música en la

pròpia llengua. A partir dels noranta, amb el rock català i amb l'emergència de cantants valencians, com Óscar Briz o Feliu Ventura, es gestà un ambient magnífic per a la creativitat. De moment, només topem amb la censura que practica RTVV. Curiosament, després ahir m'entrevistaren a Ràdio 9. D'entrada m'hi vaig negar, però després l'entrevista anà bé i, al final, la periodista anuncià que escoltaríem la cançó "Somnis republicans". Ara bé, l'únic que sentírem va ser la sintonia del programa, no sé si per casualitat, per manca de temps o per ordre de la direcció de Ràdio 9, que potser considerarà l'elecció massa revolucionària.

—És clar, és que el seu disc s'ha publicat casualment enmig de tot l'escàndol de la fossa comuna del cementiri de València...

—Una casualitat ben desagradable. Quan vaig fer "Somnis republicans", no imaginava que podríem arribar al nivell d'ignomínia al qual ens ha conduït l'Ajuntament de València, que menysprea gratuïtament la memòria dels que lluitaren per la llibertat.

—*Cançons de la memòria trista* sembla un punt més crític que *Dies oberts*. Estava més empenyat?

—Més centrat. He donat al disc unitat conceptual i m'he pres tot el temps ne-

cessari per gravar-lo. Està molt estudiat. Fins i tot l'ordre de les cançons és deliberat: l'oient travessa un seguit d'estats emocionals per a ser després expulsat de colp, amb els efectes de so de cotxes, del carrer, amb la frase: "Ei, Xambó, adéu!"

—**Realment recupera molts tipus de memòria, des de la històrica a la del seu pare...**

—En el meu pare conflueixen memòria col·lectiva i individual. A través del seu record, mire de connectar amb l'esperit dels anys trenta, de la societat que s'espolsava l'atordiment de segles de repressió, decadència cultural, beateria... A la seua generació li tocà el més dur: viure la guerra quan eren joves. La nostra lluita contra el franquisme és una broma en comparació. I tot sense abandonar l'actitud vitalista. Mire d'evocar també el rerefons de l'època, l'artista transhumant i llibertari. Associe aquesta forma d'entendre la vida amb l'actual: el contingut varia, però aquella empena encara cal per caminar.

—**A més, ha enregistrat la versió d'un tema que només tocava als concerts.**

—És la memòria de la nova cançó. "Em dius que el nostre amor" és un tema bellíssim de Toti Soler, que en La Fusteria l'interpretava de manera pròxima a l'original i que ara he versionat en format reggae, incidint en els matisos més irònics.

—**I com és que ha tornat a incloure "Plou" que ja hi era en 7 Acústics?**

—Perquè en aquell disc la cantava Carles Carrasco. Jo he volgut donar-li un aire més jazzístic i posar-li la meua veu. És una cançó a la qual tinc molt d'afecte.

—En *Dies oberts*, posava música a alguns poemes de Miquel Martí i Pol. Ací ho fa, per exemple, amb "Dedicat", de Txema Martínez. En qui pensa quan la canta?

"Amb el Col·lectiu Ovidi Montllor, s'apleguen les circumstàncies per despertar la societat valenciana, que ignorava la música en la pròpia llengua. De moment, només topem amb la censura que practica RTVV"

Rafa Xambó, sociòleg i professor a la Universitat de València, ha recuperat la seua faceta de músic amb *Cançons de la memòria trista*. És el tercer disc de l'artista d'Algemesi, qui està convençut que és el millor que ha fet mai.

—Quan la cante, pense sobretot en cantar-la bé. És més aviat l'actitud de provocació que s'aconsegueix amb el so del tumbao cubà i l'entonació aflamencada. Però no la puc dedicar al públic perquè és una cançó per a censors, perseguïdors, torturadors, per a qui crema llibres o trau la gent de casa de nit...

—Què hi ha darrere de la data d'“Imatge quotidiana 1974”?

—És l'any en què la vaig fer, en el meu primer curs a la facultat de València. Era recent l'assassinat “legal” de Salvador Puig Antich. En la seua aparent innocència, trasllueix la pesantor del franquisme. Faltava encara un any per a la mort de Franco i no ho sabíem. No es podia opinar de res i això, per a una generació jove que no havia viscut la guerra, era frustrant, més quan estàvem connectats amb les tendències culturals europees i americanes. Per això, encara que semblava d'amor, pensava en Puig Antich, la llibertat, la necessitat de desempallegar-nos de la dictadura...

—I ara que el disc ja està fet i al carrer?

—Un descans! Ha costat, però paga la pena. A més, he après bé la lliçó de Serrat. Quan digué de *Mò* que era el millor disc que havia fet mai, vaig pensar que tenia tota la raó. Jo dic el mateix. Gens d'autocrítica. A més, quan t'ho repeteixes tres vegades, t'ho creus... No, de veritat,estic satisfet. És un disc rodó. Al principi, creus que et deixarà trist, però quan acabes, et sents fresc i ple de ganes d'encarar la vida, de viure el present.

Cristina Simón

